Lietas Nr. A420346014
Lietas arhīva Nr. AA43-1021-16/17

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā 2016.gada 20.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente I.Amona, tiesneses S.Gintere un L.Konošonoka

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ (*/pers. B/*) pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei izdot administratīvo aktu par Latvijas pilsonības reģistrēšanu /pers. B/ Pilsonības likuma 8.[1] pantā noteiktajā kārtībā, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 3.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. B//datums/vērsās Latvijas vēstniecībā Krievijā ar lūgumu reģistrēt viņam Latvijas pilsonību, jo viņa vecvectēvs /pers. E/ 1940.gada 17.jūnijā bija Latvijas pilsonis, kurš Vācijas okupācijas režīma laikā tika deportēts un /datums/mira koncentrācijas nometnē Vācijā.

Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas 2014.gada 29.aprīļa lēmumu Nr.2547 pieteicēju atteikts atzīt par Latvijas pilsoni. Pieteicējs šo lēmumu apstrīdēja. Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka 2014.gada 7.jūlija lēmumu Nr.533 apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts. Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Pieteicējs dzimis /datums/Krievijā un ir saņēmis Krievijas pilsoņa pasi. Pieteicēja vecāki /pers. F/ un /pers. G/ ir krievi, vectēvs /pers. H/ ir dzimis /adrese/. /pers. H/ tēvs /pers. E/ ir krievs, māte /pers. I/ ir krieviete, Latvijas pavalstniece.

[1.2] Saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmo un otro daļu /pers. E/ ieslodzīšana koncentrācijas nometnē nav pamats Latvijas pilsonības piešķiršanai pieteicējam. /pers. E/ neglābās no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma, viņu nedeportēja PSRS okupācijas vara.

[1.3] /pers. H/ līdz /datums/bija pierakstīts un dzīvoja Latvijā, pēc tam viņš labprātīgi izbrauca uz citu PSRS republiku. Pieteicējs nav iesniedzis apliecinājumu un arī Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde nav konstatējusi, ka viņš būtu atstājis Latviju Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā norādīto iemeslu dēļ un šo iemeslu dēļ nebūtu atgriezies uz pastāvīgi dzīvi Latvijā līdz 1990.gada 4.maijam. Līdz ar to uz pieteicēju nav attiecināmi Pilsonības likuma 8.[1] panta nosacījumi. Pretējs secinājums būtu pretrunā ar likumdevēja gribu piešķirt Latvijas pilsonību trimdiniekiem, kuri Latvijā nevarēja atgriezties okupācijas režīmu dēļ.

[1.4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 17.panta pirmās daļas 2.punktu apstrīdētajā lēmumā pamatoti ietverta atsauce uz Saeimas sēdes 2013.gada 9.maija stenogrammu par likumprojekta „Grozījumi Pilsonības likumā" izskatīšanu trešajā lasījumā. Minētā stenogramma apliecina, ka Pilsonības likumā lietotais jēdziens „deportēti" ir attiecināms uz PSRS okupācijas varas īstenotajām Latvijas iedzīvotāju izsūtīšanām 1941.gada 14.jūnijā un 1949.gada 25.martā.

[1.5] Pieteicēja tiesību ierobežojums ir samērīgs.

[2] Pieteicējs iesniedza tiesā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Saskaņā ar Pilsonības likuma 1.pantu un Civillikuma 404.pantu pieteicējs ir /pers. E/ pēcnācējs.

[2.2] Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā minētā deportācija attiecas gan uz PSRS, gan uz Vācijas veiktajām deportācijām. Pretējā gadījumā minētajā normā nebūtu atsauce uz Vācijas okupācijas režīmu. Tā kā /pers. E/ okupācijas laikā tika deportēts uz Vāciju un tur mira, pieteicējam ir tiesības iegūt Latvijas pilsonību.

[3] Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde paskaidrojumos pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem, un papildus norāda turpmāk minēto.

[3.1] Pilsonības piešķiršanas pamats nav tikai radniecības fakts, bet Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā un otrajā

daļā minētie apstākļi. Lēmumā secināts, ka pieteicējs nav pēcnācējs tādai personai, kas atbilst Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajai un otrajai daļai, nevis ka pieteicējs nav /pers. E/ pēcnācējs.

[3.2] To, ka Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmā un otrā daļa attiecas tikai uz PSRS okupācijas varas īstenotajām deportācijām, apliecina arī publiskajā telpā lietotā šī jēdziena izpratne.

[3.3] Nav pierādīts, ka /pers. E/Vācijas okupācijas vara ir izsūtījusi no Latvijas pieteikumā minēto akciju rezultātā. Nacistiskās Vācijas koncentrācijas nometnēs tika ieslodzīti arī karagūstekņi.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 3.jūnija spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmā daļa noteic, ja persona, kura bija Latvijas pilsonis 1940.gada 17.jūnijā, vai šādas personas pēcnācējs iesniedz apliecinājumu tam, ka laikā no1940.gada 17.jūnija līdz 1990.gada 4.maijam tā atstājusi Latviju, glābdamās no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma vai tikusi deportēta un minēto iemeslu dēļ līdz 1990.gada 4.maijam nav atgriezusies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi, tad šī persona un tās pēcnācējs saglabā tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoni. Šā likuma 8.[1] panta otrā daļa noteic, ja šā panta pirmajā daļā minētās personas pēcnācējs, kurš dzimis līdz 2014.gada 1.oktobrim, iesniedz apliecinājumu tam, ka vismaz viens no viņa priekštečiem ir bijis šā panta pirmajā daļā minētā persona, tad viņš saglabā tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoni. Attiecībā uz bērnu līdz 15 gadu vecumam apliecinājumu pauž viņa likumiskais pārstāvis.

Pilsonības likuma 8.[1] pants prasa ne vien to, lai persona būtu bijusi Latvijas pilsonis 1940.gada 17.jūnijā vai ir šādas personas pēcnācējs, bet arī uzliek pienākumu personai iesniegt apliecinājumu tam, ka laikā no 1940.gada 17.jūnija līdz 1990.gada 4.maijam tā atstājusi Latviju, glābdamās no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma vai tikusi deportēta un minēto iemeslu dēļ līdz 1990.gada 4.maijam nav atgriezusies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi *(skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 22.oktobra rīcības sēdes lēmuma Nr.SKA-538/2014 12.punktu)*.

[4.2] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs ir /pers. E/ mazmazdēls. /pers. E/ bija Latvijas pilsonis 1940.gada 17.jūnijā, viņš mira Vācijā /datums/koncentrācijas nometnē.

Tomēr aprakstītie notikumi nav bijuši par iemeslu pieteicēja vectēva /pers. H/ izbraukšanai no Latvijas uz Krieviju. Pieteicēja vectēvs /pers. H/ ir dzimis /datums/, no /datums/līdz /datums/viņš bija pierakstīts Latvijā, taču pēc tam pats labprātīgi izbrauca uz citu PSRS republiku *(lietas 29.lapa)*. Konkrētajā gadījumā koncentrācijas nometnē Vācijā tika ieslodzīts un mira pieteicēja vecvectēvs. Savukārt pieteicēja vecvecmāte ar dēlu /pers. H/ palika Latvijā. /pers. H/ pats labprātīgi izbrauca uz citu PSRS republiku. /pers. H/ nav atstājis Latviju, glābdamies no PSRS un Vācijas okupācijas režīma, kā arī nav ticis deportēts. Tādējādi iestāde pamatoti atteica pieteicējam reģistrēt Latvijas pilsonību, pamatojoties uz Pilsonības likuma 8.[1] pantu.

Iestādes pārstāve tiesas sēdē piekrita pieteicējas pārstāves viedoklim, ka Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmā daļa attiecas arī uz Vācijas okupācijas režīma piespiedu kārtā izsūtītajām personām, taču lēmuma būtību tas nemaina.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, atsaucoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem un papildus norādot turpmāk minēto.

[5.1] Spriedums neatbilst Administratīvā procesa likuma 246.panta trešajā daļā noteiktajam, jo tas balstīts tikai uz iestādes paskaidrojumiem. Tiesa neanalizēja lietā esošos pierādījumus.

[5.2] /pers. E/ atbilst Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā norādītajiem priekšnoteikumiem, tam tiesas sēdē piekrita arī iestādes pārstāve. Tiesa šim apstāklim nepamatoti nepiešķīra pienācīgu nozīmi, tāpēc spriedums ir nepareizs.

[5.3] Tiesa neievēroja tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu un nepamatoti nepievērsa uzmanību piemērojamās tiesību normas gramatiskai interpretācijai. Tiesību norma neprasa pašai personai iesniegt apliecinājumu, ka tā tikusi deportēta. Normā skaidri norādīts, ka to var darīt arī deportētās personas pēcnācējs.

[6] Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde paskaidrojumos apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un papildus norāda turpmāk minēto.

[6.1] Saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmo daļu apliecinājumu par to, ka normā norādīto iemeslu dēļ persona ir atstājusi Latviju un minēto apstākļu dēļ tā nav atgriezusies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi, iesniedz vai nu persona, kura bija Latvijas pilsonis 1940.gada 17.jūnijā, vai tās pēcnācējs, ja persona normā norādīto iemeslu dēļ ir atstājusi Latviju un minēto apstākļu dēļ nav atgriezusies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi. Līdz ar to tiesa pamatoti vērtēja apstākļus, kuru dēļ pieteicēja vecvectēvs /pers. E/ atstāja Latviju, ievērojot faktu, ja /pers. E/ /datums/Vācijā gāja bojā koncentrācijas nometnē.

[6.2] Tā kā /pers. H/ un /pers. G/ neatstāja Latviju Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā norādīto iemeslu dēļ un neatgriezās Latvijā uz pastāvīgu dzīvi citu iemeslu dēļ, nevis Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā minēto iemeslu dēļ, viņi nav Pilsonības likuma 8.[1] panta pirmajā daļā minētais subjekts un līdz ar to arī pieteicējs nav Pilsonības likuma 8.[1] panta otrajā daļā minētais subjekts.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai (sk. [4] punktu) un Administratīvā procesa likuma 251.panta piektajā daļā norādītos apsvērumus atkārtoti nenorāda.

[10] Apgabaltiesa norāda, ka pieteicēja pieteikums nav noraidīts tāpēc, ka pieteicējam nebūtu tiesības iesniegt Pilsonības likuma $8.^1$ panta pirmajā daļā minēto apliecinājumu. Pieteikums noraidīts tāpēc, ka pieteicējs neatbilst pārējiem šīs normas noteikumiem. Apstāklis, ka pieteicēja vecvectēvs /pers. E/ tika deportēts uz Vāciju, kur mira, nav pietiekams, lai atzītu pieteicēja tiesības Pilsonības likuma $8.^1$ pantā noteiktajā kārtībā reģistrēties par Latvijas pilsoni, jo pēc /pers. E/ deportēšanas Latvijā palika dzīvot pieteicēja vecvecmāte /pers. I/ un pieteicēja vectēvs /pers. H/, kurš Pilsonības likuma $8.^1$ panta pirmās daļas izpratnē uzskatāms par /pers. E/ tiešo pēcnācēju. Taču /pers. H//datums/no Latvijas labprātīgi izbrauca dzīvot uz Krieviju. Tātad /pers. H/neatstāja Latviju Pilsonības likuma $8.^1$ panta pirmajā daļā norādīto apstākļu dēļ un attiecīgi šie apstākļi viņam arī neradīja šķēršļus atgriezties Latvijā līdz 1990.gada 4.maijam. Līdz ar to ne /pers. H/, ne viņa meitai /pers. G/, ne arī viņas dēlam /pers. B/ nav tiesību reģistrēties par Latvijas pilsoņiem Pilsonības likuma $8.^1$ pantā noteiktajā kārtībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. B/(*/pers. B/*) pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei izdot administratīvo aktu par Latvijas pilsonības reģistrēšanu /pers. B/ Pilsonības likuma $8.^1$ pantā noteiktajā kārtībā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Amona
Tiesneses S.Gintere
L.Konošonoka